

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Кафедра початкової та дошкільної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ“

Декан факультет

Дмитро ГЕРЦЮК

“ 30 “ серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ В
КРАЇНАХ ЄВРОПИ

освітній рівень	другий (<u>магістерський</u>)
галузь знань	<u>01 Освіта / Педагогіка</u>
спеціальність	<u>012 Дошкільна освіта</u>
освітньо-професійна програми	Дошкільна освіта
факультет	<u>педагогічної освіти</u>

2023 – 2024 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Теоретичні основи розвитку дошкільного виховання в країнах Європи» для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта

Розробник програми: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти Бойко Г.О.

Робочу програму ухвалено на засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти.

Протокол від “29” серпня 2023 року. № 1

Завідувач кафедри

Наталія МАЧИНСЬКА

Робочу програму погоджено Навчально-методичною комісією факультету педагогічної освіти

Протокол від « 30 » серпня 2023 року. № 1

Голова НМК

Любов НОС

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 – Освіта / Педагогіка <hr style="width: 50%; margin: 0 auto;"/> <small>(шифр, назва)</small>	<i>Статус:</i> Вибіркова <i>Мова навчання:</i> Українська	
Модулів – 1	Освітній рівень другий (магістерський)	<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів – 1		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання –		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість годин – 120		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 1 самостійної роботи студента –	Спеціальність 012 Дошкільна освіта	<i>Лекції</i>	
		12 год.	6 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		12 год.	4 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		-	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		96 год.	110 год.
<i>Індивідуальні завдання: –</i>			
<i>Вид контролю – залік</i>			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми здобуття освіти – 25% / 75%;

для заочної форми здобуття освіти – 9% / 91%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення нормативної дисципліни «Теоретичні основи розвитку дошкільного виховання в країнах Європи» є: розширення і поглиблення знань студентів про теоретичні основи розвитку дошкільного виховання в країнах Європейського Союзу, а саме: Польщі, Франції, Німеччини, Австрії, Фінляндії.

Завдання: ознайомлення з особливостями розвитку педагогічних теорій в країнах ЄС; аналіз основних напрямків виховання в зарубіжній педагогіці; ознайомлення з політикою розвинених країн Європи в галузі виховання; сформулювати вміння використовувати на практиці здобуті протягом вивчення курсу теоретичні знання.

Вивчення навчальної дисципліни «Теоретичні основи розвитку дошкільного виховання в країнах Європи» передбачає оволодіння здобувачами:

а) загальними компетентностями (ЗК):

КЗ-1. Здатність діяти соціально-відповідально та свідомо.

КЗ-2. Здатність генерувати нові ідеї.

КЗ-5. Здатність працювати в команді.

б) спеціальними (фаховими) компетентностями (ФК):

КС-1. Здатність організувати освітній процес у закладах дошкільної освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій.

КС-9. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення, самореалізації в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН-4. Аналізувати й порівнювати результати педагогічного впливу на індивідуальний розвиток дитини дошкільного віку в різних видах діяльності.

ПРН-10. Виявляти та відтворювати в практичній діяльності вихователя закладу дошкільної освіти передовий педагогічний досвід та результати досліджень.

Очікувані результати навчання:

Знання:

- Знати основні принципи державної політики України у сфері освіти і національно-патріотичного виховання дітей та молоді, просвітницькі програми щодо популяризації національних традицій.
- Знати особливості та етапи творчого процесу, механізми реалізації інноваційних ідей в дошкільній освіті та забезпечення її якості.
- Знати та усвідомлювати необхідність роботи в команді для створення доброзичливої атмосфери та дружніх взаємовідносин в колективі закладу дошкільної освіти та в роботі з батьками.
- Знати сучасні концепції, програми, завдання, зміст, традиційні та інноваційні методи, форми, засоби, технології організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти; особливості та інструментарій психолого-педагогічного супроводу освітнього процесу; методи діагностики та розвитку дітей дошкільного віку, види і зміст контролю за його перебігом.
- Усвідомлювати сучасні вимоги суспільства до професії педагога, оцінювати й співвідносити рівень своєї професійної готовності зі світовими та вітчизняним тенденціям розвитку освіти, володіти інформацією про систему безперервного навчання впродовж життя.

Уміння:

- Вміти відстоювати власну громадянську позицію, застосовувати новітні освітні технології в реалізації заходів національного спрямування з дітьми та молоддю.
- Вміння генерувати нові ідеї для роботи з дітьми різного віку (зокрема з особливими потребами), використовувати оригінальні рішення, передбачати їх ефективність і результативність.
- Володіти вмінням вибудовувати алгоритм ефективної взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу та планувати стратегію розвитку колективу. Реалізовувати завдання сучасних концепцій та програм дошкільної освіти, надавати допомогу вихователям щодо вибор методик діагностування досягнень у розвитку дітей з різних розділів програм навчання та виховання. Аналізувати й інтерпретувати отримані результати та розробляти індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами.
- Використовувати широкий спектр форм, засобів, методів самоосвіти і самовдосконалення. Проектувати подальше особистісне зростання, володіти технологіями самовдосконалення.

Комунікація:

- Створювати педагогічний соціум у закладах різних типів дошкільної освіти як модель демократичного суспільства; налагоджувати соціальну взаємодію з різними суб'єктами освітнього процесу.
- Залучати до інноваційної діяльності однодумців, активізувати колектив професіоналів до продукування й обговорення креативних ідей і їх успішного втілення.
- Толерантно ставитись до думок і позицій інших учасників освітньо-виховного процесу та колективу в цілому, виявляючи педагогічний такт і повагу.
- Знаходити та використовувати різноманітні засоби комунікації для мотивування педагогів опановувати та застосовувати в закладах дошкільної освіти сучасні засоби й технології навчання і виховання дітей.

- Використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології для професійної самоосвіти та особистісного зростання.

Автономія та відповідальність:

- Усвідомлювати відповідальність за формування світогляду майбутнього громадянина України; брати участь у житті демократичної, соціальної, правової держави і громадянського суспільства України.

- Усвідомлювати необхідність впровадження нових ідей в закладах дошкільної освіти, ураховуючи зміни, що відбуваються в суспільстві.

- Відповідально ставитись до прийняття колективних рішень, аргументовано пропонувати й відстоювати власні ідеї, пропозиції.

- Брати відповідальність за якість і результативність освітнього процесу в закладі дошкільної освіти та доцільність використання дібраних технологій.

- Підвищувати свій інтелектуальний рівень у сфері професійних інтересів, проектувати подальше особистісне зростання, володіти технологіями самовдосконалення, проявляти творчість, активність, прагнути досягнення успіху на ринку праці.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Сучасні концепції Європейської освіти.

Тема 1. Вступ. Теорії розвитку і виховання особистості в історичному аспекті.

Основні положення педагогічної науки. Історія розвитку освітніх систем. Різні концепції виховання в педагогічних системах країн ЄС. Класичні концепції виховання. Сучасні концепції виховання.

Етапи в історії розвитку теорії виховання і навчання. Історичний обрис розвитку дошкільної освіти в країнах ЄС. Проблеми становлення дошкільного виховання в країнах ЄС. Теорії розвитку особистості. Представники Я-концепції Е.Еріксон, Б.Бернс, К.Роджерс, К.Хорні. Особистісне зростання.

Американський психолог *Джордж Герберт Мід* вважав, що "Я" - продукт соціальний, що формується на основі взаємин з іншими людьми. На думку Міда, процес формування особистості включає три різні стадії: імітацію, ігрову стадію і стадію колективних ігор. Теорія розвитку особистості, розроблена *З. Фрейдом*, в якійсь мірі протилежна концепції Міда, оскільки ґрунтується на переконанні, що індивід завжди перебуває в стані конфлікту з суспільством. Згідно Фрейду біологічні спонукання (особливо сексуальні) суперечать нормам культури і соціалізація є процес приборкання цих спонукань. Теорія Фрейда виділяє три частини в психічній структурі особистості: Ід ("Воно"), Еґо ("Я") і Суперєґо ("над-Я").

Тема 2. Проблема демократизації системи дошкільної освіти — зарубіжний досвід.

Підходи до розуміння демократичної освіти. Диференціація навчання і виховання. Орієнтація на дошкільну освіту, шляхи її забезпечення. Побудова інтегрованого освітнього процесу ЗДО. Інтеграція змісту дошкільної освіти. Полікультурна освіта і демократизація. Принципи виховання, принцип "вільного виховання". Впровадження ідей і положень концепції педагогіки свободи.

Методологічні засади, принципи, можливості та результати практичної діяльності закладів освіти різного типу і ступеня, що працюють на засадах педагогіки свободи, дозволяють засвідчити, що соціокультурна ситуація, що склалася сьогодні в Україні, потребує виведення ідеї виховання свободою на рівень комплексної реалізації.

Тема 3. Стан дошкільного виховання в системі освіти Польщі та Німеччини.

Історія виникнення ДНЗ у Польщі. Реформаторські зміни в освіті Польщі. Нормативна база і завдання ДНЗ. Особливості виховання дітей дошкільного віку. Реформування вітчизняної дошкільної освіти шляхом здійснення заходів із запозиченням досвіду Польщі.

Роль сучасної освітньої політики у Польщі окреслюють два контексти: внутрішній – пов’язаний із системною освітньою реформою 1999 р.; зовнішній – пов’язаний із процесами інтеграції Польщі з ЄС і глобалізацією світу. Урядовий Центр стратегічних студій у доповіді “Польща 2025. Довготривала стратегія розвитку” сформулював пріоритетні завдання польської освіти.

Історичний аспект дошкільного виховання дітей в Німеччині. Німеччина - Типи дитячих освітніх закладів у Німеччині. Традиції суспільного дошкільного виховання в Німеччині. Головні концептуальні засади виховання дітей. Вплив традицій гуманістичної етики на систему виховання Німеччини. Принципи гуманістичної етики.

Тема 4. Проблема дошкільного виховання в системі освіти Франції та Австрії.

Історичний аспект дошкільного виховання французьких дітей. Система виховних закладів для дітей дошкільного віку.

Нормативна база і завдання дошкільних закладів. Материнські школи. Особливості виховання дітей дошкільного віку. Основні принципи системи освіти у Франції. Форми інтеграції дитячих класів. Мета дошкільного виховання у Франції.

Історичний аспект дошкільного виховання австрійських дітей. Нормативна база і різновиди дошкільних освітніх закладів Австрії. Організації різних моделей як типи дошкільних закладів освіти. Дошкільні виховні заклади. Особливості виховання дітей дошкільного віку в Австрії.

Тема 5. Проблема дошкільного виховання в системі освіти Фінляндії.

Історичний аспект дошкільного виховання у Фінляндії. Дошкільне виховання поза сім’єю. Законодавча база і завдання дошкільних закладів освіти. Особливості виховання дітей дошкільного віку. Розвиток гуманістичної психології і педагогіки. Когнітивний розвиток особистості. Процес формування цінностей особистості в педагогічній системі дитиноцентризму.

Тема 6. Провідні методи і методики виховання: досвід країн ЄС і світу.

Новатори дошкільної освіти: світовий досвід. Традиційні авторські методики дошкільної освіти та виховання. Сучасні методи дошкільної освіти. Суть експериментальної педагогіка та педагогічна спадина її прихильників.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна / заочна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с/р	
Модуль 1						
Змістовий модуль 1.						
Т. 1.		2 / 1	2 / 1			16 / --
Т. 2.		2 / 1	2 / --			16 / 30
Т. 3.		2 / 1	2 / 1			16 / 25
Т. 4.		2 / 1	2 / 1			16 / 25
Т. 5.		2 / 1	2 / 1			16 / --
Т. 6.		2 / 1	2 / --			16 / 30
Разом за змістовим модулем 1		12 / 6	12 / 4			96 / 110

5а. Теми практичних занять (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми Історичний аспект розвитку дошкільної освіти в різних країнах ЄС	Кількість годин
-------	---	-----------------

1	Історичний аспект розвитку дошкільної освіти в різних країнах ЄС	2
2	Інтеграція у галузі дошкільної освіти в країнах ЄС	2
3	Порівняльний аналіз системи дошкільної освіти Польщі та Німеччини	2
4	Становлення системи дошкільної освіти у Франції та Австрії	2
5	Компаративний аналіз фінської дошкільної освіти з проблеми виховання дітей в дитячому садочку	2
6	Порівняльний аналіз методів і методик виховання дітей в Україні та країн ЄС	2

5б. Теми практичних занять (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історичний аспект розвитку дошкільної освіти в різних країнах ЄС	2
2	Порівняльний аналіз системи дошкільної освіти Польщі та Німеччини	2
3	Становлення системи дошкільної освіти у Франції та Австрії	2
4	Компаративний аналіз фінської дошкільної освіти з проблеми виховання дітей в дитячому садочку	2

6. Теми семінарських занять

не передбачено

7. Теми лабораторних занять

не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна/заочна)
1	Здійснити порівняльний аналіз проблеми дошкільного виховання в Україні, Польщі, Німеччині, Франції, Австрії, Фінляндії.	23/30
2	Підготувати тези з проблеми розвитку дошкільного виховання в сучасному світі	50/50
3	Ознайомитися і охарактеризувати педагогічні моделі суспільного виховання	23/30
	Разом	96/110

9. Індивідуальні завдання

не передбачено

10. Методи навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання і викладання	Методи оцінювання досягнення результатів навчання
ПРН-4. Аналізувати й порівнювати результати педагогічного впливу на індивідуальний розвиток дитини дошкільного віку в	Лекційні заняття: інформаційно-рецептивний метод, метод проблемного викладу, методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів. Практичні заняття та самостійна	Поточний контроль: усне опитування, практична робота, само- та взаємооцінювання, особиста рефлексія, рубрики до конкретних

різних видах діяльності	робота: репродуктивний, частково-пошуковий та емпіричний методи, метод застосування знань, навчальна дискусія.	завдань. Підсумковий контроль: тестовий контроль.
ПРН-10. Виявляти та відтворювати в практичній діяльності вихователя закладу дошкільної освіти передовий педагогічний досвід та результати досліджень	Лекційні заняття: інформаційно-рецептивний метод, метод проблемного викладу, методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів. Практичні заняття та самостійна робота: репродуктивний, частково-пошуковий та дослідницький методи, метод застосування знань	Поточний контроль: усне опитування, практична робота, само- та взаємооцінювання, особиста рефлексія, рубрики до конкретних завдань, імітаційна діяльність (моделювання діяльності, ситуацій) та її аналіз. Підсумковий контроль: тестовий контроль.

11. Методи контролю

- усне опитування;
- спостереження за навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти;
- оперативний контроль;
- практична перевірка;
- самоконтроль;
- залік

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування						Контроль ЗМ1	Самостійна робота	Сума
Змістовий модуль 1						20	20	100
T.1	T.2	T.3	T.4	T.5	T.6			
10	10	10	10	10	10			

Шкала оцінювання

Оцінка ECTS	Оцінка в балах	За національною шкалою
A	90–100	Відмінно
B	81-89	Добре
C	71-80	
D	61-70	Задовільно
E	51-60	
FX	21-50	незадовільно з можливістю повторного складання
F	0-20	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Базова

1 Базовий компонент дошкільної освіти (2021). Нова редакція та поради для організації освітнього процесу. URL: <https://ezavdnz.expertus.com.ua/book?bid=37876>

- 2 Галус О.М., Шапошнікова Л.М. Порівняльна педагогіка: Навч. посіб. - К.: Вища шк., 2006. – 215с.
- 3 Лігоцький А.О. Тенденції розвитку світових освітніх систем / А.О. Лігоцький. – К., 1995.
- 4 Порівняльна педагогіка: навч. посіб. / Уклад.: І.М. Богданова та ін. – ПДПУ ім. К.Д. Ушинського, 2000. – 164 с.
- 5 Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: навч. посіб. / Т. І. Поніманська. – К. : Академвидат, 2006. – 456 с.
- 6 Поніманська Т.І. Основи дошкільної педагогіки: Навч. посіб. – К.: Абрис, 1998. – С. 448
- 7 Про окремі питання діяльності закладів дошкільної освіти у 2023/2024 навчальному році Лист МОН № 1/12490-23 від 21.08.23 року
- 8 Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: Навч. посіб. - Суми: Ред.-вид. від. СДПУ, 1999. – 300 с.
- 9 Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу у 2023/2024 н. р. у закладах дошкільної освіти <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/64e/462/3ba/64e4623bad9ac145595619.pdf>
- 10 Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика : навчальний посібник / С.О. Сисоєва, Т.Є. Кристопчук; Київський університет імені Бориса Грінченка. – Рівне : Овід, 2012. – 352 с. : ISBN 966-8179-77-8

Допоміжна

- 1 Василюк А.В. Стан і тенденції дошкільної освіти в Польщі / А.В. Василюк // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки.– 2006. – №5. – С. 171.
- 2 Виховання дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти різних типів: монографія / С. А. Васильєва, Н. В. Гавриш, В. В. Рагозіна. за наук. ред. Н. В. Гавриш. — Кропивницький : ІМЕКС - ЛТД, 2021 — 226 с.
- 3 Діти і соціум: особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: монографія / А. М. Богуш, О. В. Варяниця, Н. В. Гавриш [та ін.]; наук. ред. А. М. Богуш; за заг. ред. Н. В. Гавриш. – Луганськ: Альма-матер, 2006. – 368 с.
- 4 Левченко Т.І. Вплив історичних, філософських, психологічних чинників на формування педагогічних систем освіти ХХІ століття / Т.І. Левченко // У зб. наук. праць: Теоретичні питання освіти та виховання. – № 7. – К.: КДЛУ, 200 0.
- 5 Левченко Т.І. Розвиток освіти та особистості в різних педагогічних системах / Т.І. Левченко. – Вінниця: Нова Книга, 2002. – 510 с.
- 6 Лохвицька Л. Дошкільна освіта Фінляндії: погляд з середини / Л. Лохвицька // Дошкільне виховання : Науково-методичний журнал для педагогів і батьків. 2017. № 6. С. 13-16.
- 7 Організаційно-педагогічні аспекти діяльності нових типів дошкільних закладів. -К., 1997.
- 8 Русова С. Дошкільне виховання / С. Русова // Хроніка 2000. – 2007. – № 72. – С. 688–725.
- 9 Сірополко С. Історія освіти в Україні. – К.: Наукова думка, 2001. – 911с.
- 10 Улюкаєва І.Г. Світовий процес розвитку дошкільної освіти та його вплив на становлення вітчизняної теорії і практики (ХІХ-початок ХХ ст.)
- 11 Федорик Ю.В. Реформи польської освіти: досягнення й перспективи [Електронний ресурс]. / Федорик Ю.В. // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – Бердянськ:БДПУ, 2005.
- 12 Шульга Н.Д. Тенденції формування та розвитку освітньої політики Німеччини

15. Інформаційні ресурси

- 1 http://www.vuzlib.com.ua/articles/book/2899-Doshkilna_osvita_suchasnijj_/1.html
- 2 https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2022/04/dodatok_1_metodychni_rekomendacziyi.pdf
- 3 <https://mon.gov.ua/ua/tag/doshkilna-osvita>
- 4 <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/51848>
- 5 http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/48/part_2/44.pdf
- 6 <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/10.2/11.pdf>
- 7 http://www.investplan.com.ua/pdf/20_2015/33.pdf
- 8 https://www.noe.gv.at/noe/KindergaertenSchulen2022_Ukrainisch_Vom_Kindergarten_in_die_Schule.pdf